

פנינים מתורת רבינו הגאון
רבי רב הבה
קרק שליט"א
ידה"ק טבריה ת"ד

וישב

גליון 28 | תש"פ

"ובאמת הוא ענין גדול וסגולה נפלאה להסיר ולבטל מעליו כל דינין ורצונות אחרים שלא יוכלו לשלוט בו ולא יעשו שום רושם כלל. כשהאדם קובע בלבו לאמור "הלא ה' הוא האלקים האמתי ואין עוד מלבדו יתברך שום כח בעולם וכל העולמות כלל והכל מלא רק אחדותו הפשוט ית"ש". והיה מקום להקשות מפני מה לא הועילה סגולה זו אצל יוסף הצדיק להינצל מכל דינין ורצונות אחרים שלא יוכלו לשלוט בו כלל, ויכלו לשלוט בו ולהשליכו לבור, אלא הביאור הוא שכוחה של עצה וסגולה זו היא כנגד כל הכוחות שבעולם ומרשיעי ברית וכל מיני מרעין בישינ ומזיקים, אבל כשמולו מתייצבים בעלי בחירה שבטי י-ה שגם קבוע בלבם שהלא ה' הוא האמיתי ואין שום כח אחר ואין עוד מלבדו, בכגון דא צריך כבר זכות אחר להנצל על ידה. [א"ה יתכן להוסיף בדברי רבינו שאה"נ ע"כ יכלו לשלוט בו ולזרקו לבור אבל אחר שיצא מתח"י שבט י-ה ונכנס לשיטת מזיקים אחרים שוב הועילה לו סגולה זו].

ויאמר אליהם ראובן אל-תשפכו-דם השליכו אתו אל-הבור הנה אשר פמדבר ויד אל-תשליכו-בו למען הציל אתו מידם להשיבו אל-אביו

יש לבאר הרי לדינם של השבטים יוסף בחי' רודף עליהם וא"כ מה מצא ראובן פתח להשיבו אל אביו, אלא הביאור הוא דהנה א"י בבר"ר 'וישב ראובן אל הבור' וגו'. אמר לו הקב"ה מעולם לא חטא אדם לפני ועשה תשובה, ואתה פתחת בתשובה תחילה. חייך, שכן בנך עומד ופוחת בתשובה תחילה. ואי זה הוא זה הושע שנה 'שובה ישראל עד ה' וכו'. וכיוון שראובן חידש עניין התשובה חשב בדעתו שיוכל להשפיע עניין התשובה על יוסף ולהשיבו אל אביו, וכשראה שנעלם ממנו יוסף בטח שעוד יוכל להשפיע עליו עד כדי כך שאמר את שני בני תמית אם לא אשיבו אליך.

שפת
הנאמנים

פנינים משא ומתן עם רבינו

ברכת מיץ תפוזים

שמעתי מתלמידו חביבו של רבינו ה"ה הרה"ג רבי יקותיאל אוהב ציון שליט"א, שרבינו שליט"א מצדד לומר דברכתו של מיץ תפוזים בפה"ע וכשדנתי בדברים קמיה רבינו הביא בתחילה את דברי הטור בסימן ר"ב

המשך בעמוד הבא

ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם.

וברש"י כ' שכל דבר רע שהיה רואה בהם היה מביא לאביו אוכלים אבר מן החי, ומזלזלין בבני השפחות לקרותן עבדים וחשודים על העריות. היינו שלשה סוגי עבירות באופן של מעלין בקודש דאבר מן החי הוא מעשה עבירה ממש ו"זלזול" הוא דקות של בין אדם לחבירו אבל אינו מעשה עבירה בפועל, וחשד על עריות שבהם "הרגשה" כבר עיקר סגי כבר בחשד לבד שכבר מורה על זיקת מחשבה.

ויאמר לו לך נא ראה את שלום אחיך ואת שלום הצאן והשבני דבר וישלחהו מעמק חברון ויבא שבמה.

הנה גבי יצה"ר מצינו אמר רבא בתחלה קראו הלך ולבסוף קראו אורח ולבסוף קראו איש שנאמר (שמואל ב יב, ד) ויבא הלך לאיש העשיר ויחמול לקחת מצאנו ומבקר לעשות לאורח. ויש לפרש דכן הוא להיפך בסטרא דקדושה דכפי גודל הניסיון האדם מתעלה לדרגה גבוהה יותר דבתחילה כשיוסף היה שרוי בטובה ובן זקונים לאביו כתיב ביה לשון "לך נא ראה" בחינת הלך, ואח"כ כשמתחיל ניסיון המכירה לישמעלים כתיב ביה "והנה אורחת ישמעלים" בחינת אורח, ואח"כ כשכבר מתעלה בניסיון עם אשת פוטיפר כתיב ביה האיש אדוני הארץ בחינת איש, ולגבי חומרת מעשה השבטים הוי בדיוק להיפך דבתחילת מעשה המכירה נקרא עדין "הלך" וכשמתחיל הקלקול נקרא "אורח" וכשהקלקול נקבע במושבו במצרים בבית פוטיפר נקרא "איש", עד כדי כך שמתבטא בשליטת האיש אדוני הארץ עליה, כיוון דאותו ניסיון בדיוק הם קלקלו והוא נתעלה על ידו.

ויראו אתו מרחק ובטרים יקרבו אליהם ויתנבלו אתו להמיתו.

ידועה סגולת רבינו חיים מוואלוז'ין זיע"א בספרו בספרו 'נפש החיים' (שער ג' פרק י"ט):

**כִּי אִם זָכַרְתִּי אֶתְךָ בְּאֶשֶׁר יִיטֵב לְךָ וְעָשִׂיתָ נָא עִמָּדִי חֶסֶד
וְהִזְכַּרְתִּי אֵל פִּרְעֹה וְהוֹצֵאתִנִי מִן הַבֵּית הַזֶּה.**

לכאורה קשה הלשון שיוסף קרא לבור השבי "בית", אלא ביאורו דיוסף חשיב בית בכל מקום שנמצא והשלים בדעתו והרגשתו מידת ההשתוות דזהו רצונו של מקום וא"כ מה לי יושב בבית אביו, או בארמונו של פוטיפר, או להבדיל בבור השבי, שכלפי רצון שמים הרי הוא כיושב בביתו, וחידושו דאעפ"כ נענש בחי' 'וסביביו נשערה מאד' שאמר והזכרתני,

שתלה בטחונו באחרים, ואפי' שזה חלק ממטבע הלשון ותוכ"ד קורא לבור שבי "בית" שזהו סמל האמונה והבטחון מפני שזהו רצונו של השי"ת כעת ומבחינה זו עתה זה ביתי אעפ"כ בדקות שבדקות נענש ע"ז.

ויתכן שזכה יוסף להיקרא "בית יוסף" דכתי' "והיה בית יוסף להבה" מה שהשבטים האחרים לא זכו לכך, משום שהחשיב בור הכלא הגרוע ביותר כביתו מפאת דזהו רצון שמים ומפאת שזה רצון שמים ליכא נפק"מ היכן הוא נמצא הכל בחי' "בית".

מחיה מתים ברחמים

וביאר ע"ז רבינו דהנה אי' בגמ' כתובות קי"א ע"ב "ואמר רב חייא בר יוסף עתידין הצדיקים שיעמדו במלבושיהן, ק"ו מחטה, מה חטה שנקברת ערומה יוצאה בכמה לבושין, צדיקים שנקברו בלבושיהן עאכו"כ", והביאור הוא דהמוח הגשמי העב והמגושם שואל היתכן תחיית המתים מגוף ששוכב בקבר עשרות או מאות ואלפי שנים ביום אחד יקום לתחייה ע"ז אומרים לו חז"ל שוטה שבעולם, בכל יום מתרחשת כעין תחיית המתים מגרעין קטן של חיטה שמרקיב לגמרי באדמה ופתאום יוצא מחדש במתכונת מדוייקת בלבושים ע"ג לבושים, וזוהי האמונה בתחיית המתים רק לפקוח את העיניים ולהתבונן בבריאתו של הקב"ה ולהבין שכל דבר גשמי שנראה לנו פשוט ביותר הוא כל כולו נס בתוך נס ואין לנו בו תפיסה כלל.

מרשימות הרה"ג ר' משה חיים שניידר שליט"א

בשביל המים לחודיה לא יברכו עליהם ברכת הפרי ובדרכי משה שם מבואר דלכאורה לפי"ז איכא חילוק בין מיץ הפרי למים שבישולם עם הפרי כיוון דבמיץ סוחטו וודאי לשם המיץ היוצא ודו"ק.

ואמר רבינו דדברי הד"מ הם חידוש גדול דאז סתרי אהדדי הרא"ש והרא"ש בתשובותיו.

אלא אמר רבינו שעיקר ספיקו הוא מסוכר שמבואר בטור סו"ס ר"ב דבקני סוכר שהדרך לסחטם ודרך אכילתם היא למצוץ המיץ מהפרי ורובם המכריע של הראשונים והפוסקים ס"ל דע"ז וודאי מברך העץ דזהו הפרי ואעפ"כ הרמב"ם ס"ל שהכל ומשום סב"ל פוסק המחבר דברכתו שהכל א"כ ודאי וכ"ש במיץ תפוזים שברכתו שהכל.

אלא ע"כ חילק רבינו ואמר ודייק חילוקו בלשון הרמב"ם שאין זה פרי אלא דזה הדרך למצוץ המיץ מהפרי היינו שלפרי בכה"ג ליכא חשיבות פרי אלא המיץ היוצא הוא העיקר ע"כ יברכו שהכל, משא"כ במיץ תפוזים דאיכא חשיבות לפרי בפנ"ע וגם עיקר אכילתו ע"י סחיטה ע"כ נחשב לפרי והדרך לאוכלו ע"י סחיטה וע"כ ברכתו של המיץ העץ.

מרשימות הרה"ג ר' יעקב בריזל שליט"א ראש כולל דרכי התלמוד

שפה לנאמנים - המושך

דנחלקו הרא"ש והרשב"א בדבריו מ"ש דעל דבש היוצא מן התמרים {וה"ה לכל מיץ} דברכתו שהכל ומי בישול ירקות דמברך ברכת הירק והרשב"א מחלק דזה דרך בישול וכן עיקר אכילתו משא"כ בדבש וה"ה במיץ ולפי"ז במיץ שכך דרכו ועיקר פריו לסחוט הפרי מברך ברכת הפרי ותירוצ' הרא"ש דבמיץ אין שם טעם עיקר הפרי והוא זיעה בעלמא משא"כ בבישול נכנס טעם עיקר הפרי וע"כ לפי"ז לכאורה במיץ כ"פ יברך שהכל.

ואמר ע"ז רבינו דברא"ש גופיה לא נתבאר דחולק על סברא זו דדרך ועיקר דרכו של פרי לסחיטה והוי גריעותא ולברך עליו שהכל רק בהיכא דאין דרכו לבשל אולי יברך ברכת הפרי (ומשמע דהוי ספק) אבל היכא דזהו עיקר הפרי כדהאידינא שמשתמשים בפרי התפוז למיץ היוצא ממנו לכאורה גם הרא"ש מודה שיברכו עליו ברכת העץ.

ובסימן ר"ה מבואר מתשובת הרא"ש דבעינן שיבשלו המים בשביל הפרי ובאופן זה יברכו ברכת הפרי על מי הבישול אבל היכא דבישלו

• ומאחודיי רפאל ועל ראשי שכינת א-ל •

התורה והברכה לחת"ב ג' הג"ר רפאל הכהן קוק שליט"א ר"ע חזקת התורה

על סיועו הגדול ועמידה לעין עמון שפתי כהן והוצאותיו הערובות

בכדי שיוכלו אלפי עמילי תורה די בכל אתר ואתר ליהנות מתורתנו של רבינו שליט"א עידי שבוע.

בברכת התורה עמון שפתי כהן

הדפסת העלון לע"נ רבני טבריא:

רבה הראשי של טבריא, הצדיק החכם רבי חיים בן רבי יצחק סמאג'א זצ"ל

רבה הראשי של טבריא, הצדיק החכם רבי יעקב חי בן רבי ברוך זריהן זצ"ל

מייסד ת"ת ביבאס, הצדיק החכם רבי רפאל ביבאס זצ"ל

